



คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้  
งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย  
การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

นางช่อผกา พวงมาเทศ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
กระทรวงศึกษาธิการ

## คำนำ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานรายบุคคลสายงานการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้กำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ การปฏิบัติงาน ของข้าราชการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ภารกิจและนโยบายของการนิเทศ และวิธีการนิเทศ ตลอดจนได้กำหนดวิธีสัณฑ์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การนิเทศ ขอบข่ายการนิเทศ และการดำเนินการนิเทศการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาสู่เป้าหมายก่อให้เกิด เป้าหมายผลผลิตและตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการและตามแผนปฏิบัติการของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการนิเทศการศึกษา การประเมินผลและการรายงาน ผลการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ศึกษานิเทศก์ และสถานศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ จัดทำคู่มือการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑

## สารบัญ

	หน้า
กระบวนการงาน	๑
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขตงาน	๑
คำจำกัดความ	๑
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๑
แผนผังการปฏิบัติงาน	๒
เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน	๓
แบบฟอร์มมาตรฐานงาน	๕
ภาคผนวก	๖

๑. กระบวนการ ส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

## ๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้มีแนวทางการนิเทศ การบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

๒.๒ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

## ๓. ขอบเขตงาน

เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

## ๔. คำจำกัดความ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันในยุคปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ส่วนที่เป็นแกนกลางซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนที่มีสาระสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นซึ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดกรอบหลักสูตร ร่วมกับสถานศึกษา และท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดเพิ่มเติมขึ้นเองได้ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสนใจ ความ ต้องการและความถนัดของผู้เรียน

## ๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๕.๑ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดทั้ง ๘ กลุ่มสาระหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕.๒ ศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดทำระบบสารสนเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

๕.๒.๑ ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

๕.๒.๒ รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

จัดการหลักสูตร

๕.๓. พัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๕.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

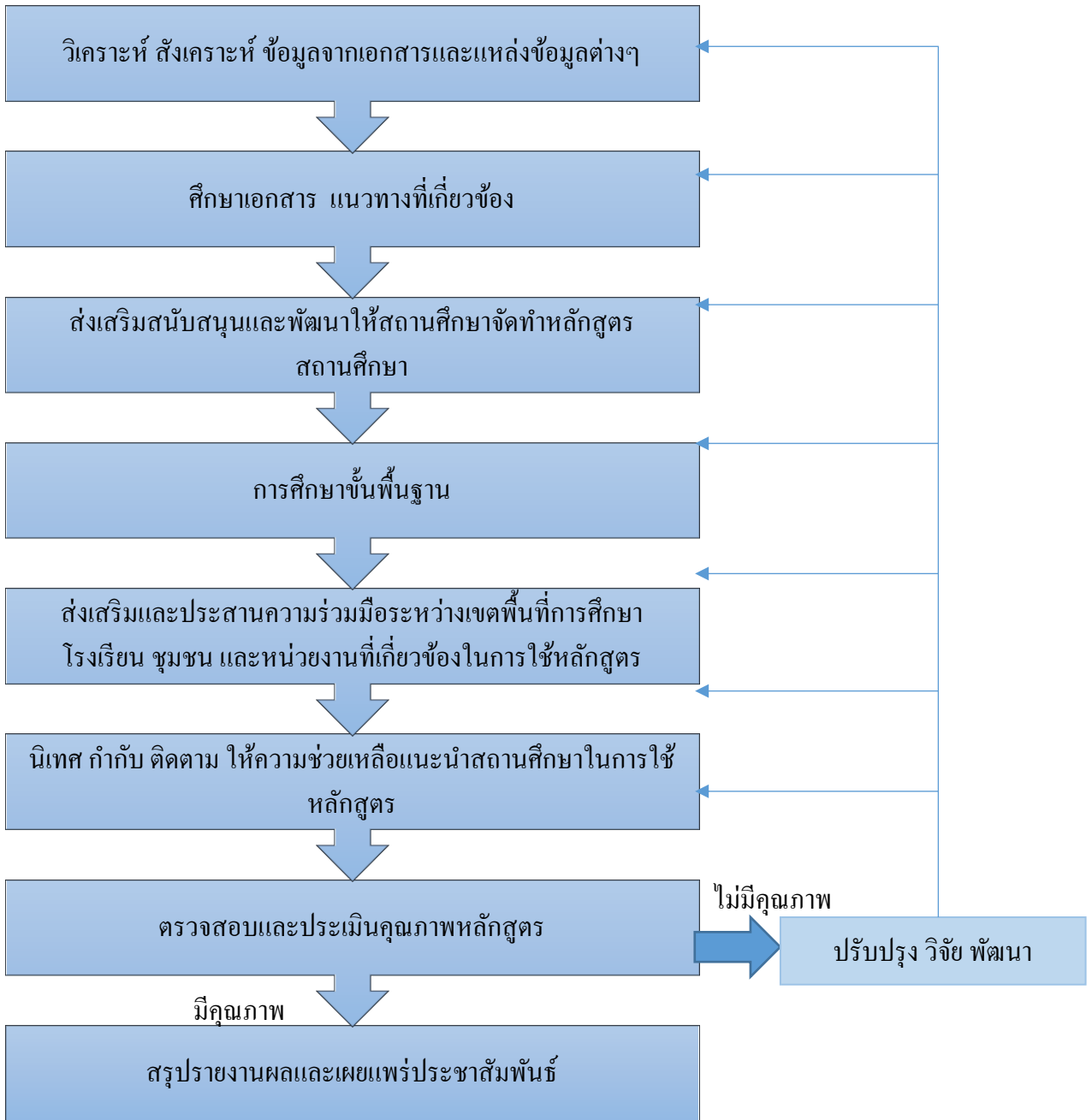
๕.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียน ๒ ภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนในโครงการพื้นที่นวัตกรรม

๕.๖ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

๕.๗ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยในชั้นเรียนและการนิเทศภายใน

๕.๘ ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนา

แผนผังการปฏิบัติงาน



## ๖. เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน

๑. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๒. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๔. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๕. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๖. แนวทางการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๗. แนวทางการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๘. แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๙. แนวทางการจัดทำหลักสูตรทวิศึกษา
๑๐. แนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานท
๑๑. หลักสูตรการศึกษาพิเศษ
๑๒. แนวทางการจัดทำหลักสูตรบูรณาการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๓. พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๔
๑๔. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ พัฒนาบุคลากรหลักเพื่อสร้างความเข้าใจ เรื่องการนำมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)
๑๕. คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ๑) ที่ ๓๐/๒๕๖๑ เรื่องให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ลง ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑
  - ๒) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ลง ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑
  - ๓) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แนบท้ายประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ลงวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๖๑

๔) ที่ สพฐ. ๑๒๓๙ / ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๖๑

๕) แนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เรื่องการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโครงการลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้ ลว ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

๗) ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ลว ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๘) ที่ ๑๑๐/๒๕๕๕ เรื่อง การแก้ไขโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

## ๗. มาตรฐานการปฏิบัติงาน

ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน	รายละเอียดงาน	เวลาดำเนินการ	มาตรฐานคุณภาพงาน	ชิ้นงาน	ผู้รับผิดชอบ
	<p>๑. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๖๒ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้หลักสูตร ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐</p> <p>๒. ศึกษาแนวการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวทางการวัดผลประเมินผล แนวทางการวัดประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฯลฯ</p> <p>๓. ส่งเสริม พัฒนาและสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐</p> <p>๔. ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐ และบริบทของท้องถิ่น</p> <p>๕. ประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือในการช่วยเหลือและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม</p> <p>๖. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>๗. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร สรุปรายงาน</p> <p>๘. สรุปรายงานและเผยแพร่</p>	<p>ตลอดปี</p> <p>กำหนดเวลาตามความเหมาะสม</p> <p>กำหนดเวลาตามความเหมาะสม</p> <p>กำหนดเวลาตามความเหมาะสม</p> <p>ตามปฏิทินการนิเทศ</p> <p>ตามปฏิทินการนิเทศ</p> <p>เมื่อประเมินเสร็จสิ้น</p>	<p>มีระบบสารสนเทศ ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน</p> <p>คู่มือการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>คู่มือการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>คู่มือการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>หนังสือประสานความร่วมมือ</p> <p>ปฏิทินการนิเทศ เครื่องมือนิเทศ</p> <p>เครื่องมือประเมิน/ตรวจหลักสูตร</p>	<p>เอกสารสรุปรายงาน</p> <p>คู่มือการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>คู่มือการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>คู่มือการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>หนังสือประสานความร่วมมือ</p> <p>ปฏิทินการนิเทศ เครื่องมือนิเทศ</p> <p>เครื่องมือประเมิน/ตรวจหลักสูตร</p> <p>รายงาน</p>	<p>-ศึกษานิเทศก์ -กลุ่มงานหลักสูตร -กลุ่มนิเทศ</p> <p>-ศึกษานิเทศก์ -กลุ่มงานหลักสูตร -กลุ่มนิเทศ</p> <p>-ศึกษานิเทศก์ -กลุ่มงานหลักสูตร -กลุ่มนิเทศ</p> <p>-ศึกษานิเทศก์ -กลุ่มงานหลักสูตร -กลุ่มนิเทศ</p> <p>-ศึกษานิเทศก์ -กลุ่มงานหลักสูตร -กลุ่มนิเทศ</p> <p>-ศึกษานิเทศก์ -กลุ่มงานหลักสูตร -กลุ่มนิเทศ</p> <p>-ศึกษานิเทศก์</p>

ภาคผนวก